

ДОВЖУК В. В.

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ
В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Монографія

ДОВЖУК В. В.

**ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ
В УНІВЕРСИТЕТАХ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА
СХІДНОЇ ЄВРОПИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Монографія

КИЇВ

2020

УДК: 378:615.1:378.4
Д 58

Рекомендовано до друку Вченою радою Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, протокол № 12 від 25 червня 2020 р,

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Воскобойнікова Г. Л. – доктор педагогічних наук, професор,

Міненко А. О. – доктор педагогічних наук, професор,

Волох Д. С. – доктор фармацевтичних наук, професор.

Довжук В. В. Професійна підготовка магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи: теорія і практика. Монографія. Київ : Вид-во Принт-центр Нестроєвий, 2020. 442 с.

Монографія присвячена обґрунтуванню теоретичних і методичних основ підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи. Розкрито генезу та історичний розвиток фармацевтичної справи і фармацевтичної освіти, формування і становлення системи лікарського забезпечення, становлення вищої фармацевтичної освіти в університетах в країнах Центральної та Східної Європи. Здійснено дослідження сучасного стану вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи, аналіз сучасної системи вищої фармацевтичної освіти в країнах Євросоюзу, передового досвіду організації освітніх процесів та Європейської асоціації університетів, визначено тенденції інтегрованого розвитку інновацій фармацевтичної галузі та вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи. Обґрунтовано методичні основи модернізації системи підготовки магістрів фармації в університетах Центральної і Східної Європи, визначено методологічне підґрунтя модернізаційних змін у підготовці магістрів фармації в університетській освіті, систему та організаційно-педагогічні умови, сучасні технології та освітні інновації у професійній підготовці магістрів фармації в університетах Центральної і Східної Європи. Здійснено порівняльний аналіз менеджменту організації системи підготовки магістрів фармації в університетах Центральної та Східної Європи, сучасного стану модернізації змісту підготовки магістрів фармації в університетах Франції, Італії, Австрії, Венгрії, Німеччини, Чехії, Словаччини, Польщі, досліджено фармацевтичний сектор і структуру університетської фармацевтичної освіти країн Балканського регіону, розвиток фармацевтичного сектору і сучасного стану підготовки магістрів фармації в університетах Болгарії і Румунії. Проаналізовано перспективи розвитку системи професійної підготовки магістрів фармацевтичної галузі, перспективи впровадження досвіду університетської фармацевтичної освіти країн Центральної та Східної Європи в Україні. Представлено модель інтегрованого освітнього процесу підготовки майбутніх магістрів фармації в університетах Центральної та Східної Європи і в Україні, здійснено експериментальну перевірку ефективності її впровадження у ЗВО, аналіз та обробку результатів експериментального дослідження. Монографію адресовано широкому загалу освітян, науковців, молодих вчених і студентам закладів вищої освіти.

УДК: 378:615.1:378.4

ISBN

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	7
ВСТУП.....	11
РОЗДІЛ 1. ГЕНЕЗА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ І РОЗВИТОК ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	19
1.1 Генеза, становлення і розвиток фармацевтичної справи й освіти в країнах Центральної та Східної Європи.....	19
1.2 Розвиток вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи.....	45
1.3 Сучасна система вищої фармацевтичної освіти в університетах країн Євросоюзу та передовий досвід організації освітніх процесів в системі Європейської асоціації університетів.....	80
1.4 Інтегрований розвиток інновацій фармацевтичної галузі та вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та східної Європи.....	103
Висновки до першого розділу.....	132
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ	137
2.1 Методологічне підґрунтя модернізаційних змін у підготовці магістрів фармації в університетській освіті.....	137
2.2 Система підготовка магістрів фармації та організаційно-педагогічні умови в університетах Центральної і Східної Європи.....	153
2.3 Сучасні технології та освітні інновації у професійній підготовці магістрів фармації в університетах Центральної і Східної Європи.....	174
Висновки о другого розділу.....	186

РОЗЛІЛ 3. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МЕНЕДЖМЕНТУ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ.....	190
3.1 Порівняльний аналіз сучасного стану модернізації змісту підготовки магістрів фармації в університетах країн Західної і Центральної Європи	190
3.2 Фармацевтичний сектор і структура університеської фармацевтичної освіти країн Східної Європи та Балканського регіону.....	209
Висновки до третього розділу.....	236
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УКРАЇНІ.....	238
4.1 Аналіз сучасного стану розвитку фармацевтичної галузі і підготовки магістрів фармації в Україні.....	238
4.2 Перспективи впровадження досвіду університеської фармацевтичної освіти країн Центральної та Східної Європи в Україні.....	259
Висновки до четвертого розділу.....	278
РОЗДІЛ 5. МОДЕЛЬ ІНТЕГРОВАНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ФАРМАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І СХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В ЗВО УКРАЇНИ	281
5.1. Проектування моделі інтегрованого освітнього процесу підготовки магістрів фармації в університетах Центральної та Східної Європи і в Україні	281
5.2. Дизайн експериментального дослідження та методика впровадження моделі інтегрованого освітнього процесу підготовки магістрів фармації в ЗВО України	313
Висновки до п'ятого розділу.....	360

ВИСНОВКИ.....	363
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	368
ДОДАТКИ.....	435

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

- ARWU – Академічний рейтинг університетів світу;
- CIES – Міжнародний центр студентів і стажистів Сорбони;
- CPMP – Committee for Medicinal Products for Human Use (Комітет з лікарських засобів для людини);
- EFPIA – Європейської федерації фармацевтичних галузей та асоціацій;
- EP – Ph.Eur. – *European Pharmacopoeia* (Європейська Фармакопея);
- EU (ЄС) – European Union (Європейський Союз);
- EEA – European Economic Area (Європейська економічна зона);
- EMA – The European Medicine Agency (Європейське агенство з лікарських препаратів);
- EUA – *European University Association* – Європейська асоціація університетів;
- ENQA – Європейська мережа гарантування якості вищої освіти;
- IARU – *Alliance of Research Universities* – Міжнародний альянс дослідницьких університетів;
- ICH – *International Conference on Harmonisation of Technical Requirements for Registration of Pharmaceuticals for Human Use* (Міжнародна конференція з гармонізації технічних вимог до реєстрації лікарських препаратів для людини);
- IS – Internal standard (внутрішній стандарт);
- HVDP – *Highly variable drug products* (високоваріабельні лікарські препарати);
- GLP – *Good Laboratory Practice* (належна лабораторна практика);
- GMP – *Good Manufacturing Practice* (належна виробнича практика);
- PHARMINE – Консорціум («Фармацевтична освіта в Європі»);
- БСК – Біофармацевтична система класифікації;

ГОСВО – Галузевий освітній стандарт вищої освіти;

ДФУ – Державна Фармакопея України;

МОН – Міністерство освіти і науки;

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я;

МФФ – Міжнародна фармацевтична федерація;

ОПП – Освітньо-професійна програма;

ОКХ – Освітньо-кваліфікаційна характеристика;

ПЕРЕДМОВА

Немає професій з великим майбутнім,
але є професіонал з великим майбутнім.

Д. Сейерз

Монографія присвячена обґрунтуванню теоретичних і методичних основ підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи. Розкрито генезу та історичний розвиток фармацевтичної справи і фармацевтичної освіти, формування і становлення системи лікарського забезпечення, становлення вищої фармацевтичної освіти в університетах в країнах Центральної та Східної Європи. Здійснено дослідження сучасного стану вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи, аналіз сучасної системи вищої фармацевтичної освіти в країнах Євросоюзу, передового досвіду організації освітніх процесів та Європейської асоціації університетів, визначено тенденції інтегрованого розвитку інновацій фармацевтичної галузі та вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи. Обґрунтовано методичні основи модернізації системи підготовки магістрів фармації в університетах Центральної і Східної Європи, визначено методологічне підґрунтя модернізаційних змін у підготовці магістрів фармації в університетській освіті, систему та організаційно-педагогічні умови, сучасні технології та освітні інновації у професійній підготовці магістрів фармації в університетах Центральної і Східної Європи. Здійснено порівняльний аналіз менеджменту організації системи підготовки магістрів фармації в університетах Центральної та Східної Європи, сучасного стану модернізації змісту підготовки магістрів фармації в університетах Франції, Італії, Австрії, Венгрії, Німеччини, Чехії, Словаччини, Польщі, досліджено фармацевтичний сектор і структуру університетської фармацевтичної освіти

країн Балканського регіону, розвиток фармацевтичного сектору і сучасного стану підготовки магістрів фармації в університетах Болгарії і Румунії. Проаналізовано перспективи розвитку системи професійної підготовки магістрів фармацевтичної галузі, перспектив впровадження досвіду університеської фармацевтичної освіти країн Центральної та Східної Європи в Україні. Представлено модель інтегрованого освітнього процесу підготовки майбутніх магістрів фармації в університетах Центральної та Східної Європи і в Україні та перевірку ефективності її впровадження у ЗВО, аналіз та обробку результатів експериментального дослідження. Монографію адресовано широкому загалу освітян, науковців, молодих вчених і студентам закладів вищої освіти.

ВСТУП

Модернізація структури і змісту організації професійної підготовки магістрів фармації в системі вищої освіти України на шляху євроінтеграції зумовлює процеси реформації, оптимізації її організації, а саме якісно нових підходів до євроінтеграції вітчизняної системи вищої професійної освіти у руслі імплементації Закону України «Про вищу освіту».

Якісна професійна підготовка майбутніх магістрів фармації, впровадження європейського досвіду в умовах євроінтеграції системи вищої освіти України забезпечує адаптацію до реалізації на ринку праці, що є необхідною умовою успішної професійної діяльності. Соціальна зумовленість цієї проблеми підтверджена потребою сучасного українського суспільства щодо сучасного якісного фармацевтичного виробництва вітчизняних ефективних, доступних і безпечних лікарських засобів, якісного лікарського забезпечення населення та потребує розв'язання, яке полягає у необхідності наукового обґрунтування впровадження передового європейського досвіду підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти України в умовах євроінтеграції, застосування теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи.

Проблемі вдосконалення системи вищої професійної освіти та професійної підготовки фахівців у закладах вищої освіти присвячено фундаментальні дослідження і наукові праці вітчизняних вчених С. Гончаренка, І. Зязюна, Н. Ничкало, О. Савченко та ін.; удосконалення процесу формування професійної компетентності: Н. Бібік, Г. Воскобойнікової, О. Дубасенюк, І. Зеєра, І. Зимньої, В. Краєвського, О. Лавриненка, С. Сисоєвої, Л. Хомич, А. Хуторського та ін.; менеджменту підготовки фахівців у закладах вищої медичної і фармацевтичної освіти – Б. Громовика, Є. Книша, Ю. Колесника, І. Меженковської, О. Науменка,

Т. Реви, В. Черниха та ін. Однак, проблема дослідження теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Євросоюзу, їх впровадження в умовах євроінтеграції України залишається недостатньо дослідженою і невирішеною.

У сучасних умовах в організації професійної підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти існує ряд суперечностей.

1. На рівні визначення мети професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Євросоюзу, євроінтеграції фармацевтичних факультетів закладів вищої освіти України і майбутньої професійної реалізації та відповідності рівня підготовки на засадах компетентнісного підходу:

– між сучасними запитами суспільства щодо професійної компетентності майбутнього магістра фармації та існуючою системою професійної підготовки у закладах вищої освіти.

2. На рівні визначення змісту професійної підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти:

– між соціальною зумовленістю впровадження інноваційного змісту і технологій у вищій фармацевтичній освіті та існуючою практикою викладання фармацевтичних навчальних дисциплін у процесі професійної підготовки у закладах вищої освіти.

3. На рівні особистісного професійного розвитку і самореалізації магістрів фармації:

– між суспільною необхідністю оптимізації і модернізації професійної підготовки магістрів фармації і не сформованістю готовності до соціального і освітнього партнерства, недостатньою підготовкою до євроінтеграції в умовах навчання в університетах.

Актуальність означеної проблеми, недостатній рівень її теоретичної дослідженості і практичної розробленості та виявлені суперечності зумовили вибір та обґрунтування теми монографії.

Метою є обґрунтування і дослідження теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи та їх інтегрованого впровадження, експериментальна перевірка ефективності в умовах закладів вищої освіти України.

Об'єкт дослідження: процес професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи.

Предмет дослідження: теоретико-методичні основи професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи та її інтеграції й впровадження в умовах закладів вищої освіти України.

Відповідно до визначеної мети здійснено теоретичний аналіз професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи. Проаналізовано педагогічний досвід організації професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі в університетах країн Центральної та Східної Європи. Здійснено системний аналіз та обґрунтування теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи та їх інтегрованого впровадження у закладах вищої освіти України. Обґрунтовано і досліджено педагогічні умови професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи. Здійснено проектування вдосконалення педагогічного процесу професійної підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти України на основі інтегрованого впровадження обґрунтованих теоретичних і методичних основ та використання досвіду університетів країн Центральної та Східної Європи. Розроблено модель професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі в університетах країн Центральної та Східної Європи та здійснено її впровадження в умовах закладів вищої освіти України, дизайн та методику її реалізації. Розроблено науково-методичне забезпечення вдосконалення професійної підготовки магістрів фармації з використанням

теоретико-методологічного підґрунтя й передового досвіду університетів країн Центральної та Східної Європи. Експериментально перевірено ефективність впровадження моделі професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи в умовах її впровадження у закладах вищої освіти України.

Концепція дослідження поєднує теоретичний, методичний і технологічний концепти. Теоретичний концепт визначає теоретичні основи вдосконалення професійної підготовки магістрів фармації. Теоретичний концепт включає теоретичне обґрунтування, філософські, універсально-системні, психолого-педагогічні, медико-фармацевтичні категорії і поняття, що забезпечують удосконалення змісту професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи та його впровадження у закладах вищої освіти України.

Методологічний концепт визначає інтегроване поєднання та комплексне застосування загальнонаукових та конкретно-наукових методологічних підходів і принципів до вирішення проблеми вдосконалення професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, обґрунтовані організаційно-педагогічні умови, модель, дизайн і методика її впровадження у закладах вищої освіти України для підвищення конкурентоспроможності випускників на сучасному ринку праці у країнах Євросоюзу.

Технологічний концепт включає інноваційні освітні і галузеві технології для підвищення якості підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти України на основі впровадження передового досвіду університетів країн Центральної та Східної Європи.

Гіпотеза дослідження полягає у тому, що науково обґрунтовані та експериментально перевірені організаційно-педагогічні умови, модель і методика інтегрованого впровадження теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в країнах Центральної та Східної

Європи дозволять забезпечити їх успішну реалізацію для вдосконалення професійної підготовки у закладах вищої освіти України.

Використано методи дослідження:

– теоретичні: аналіз філософських, медичних, фармацевтичних та психолого-педагогічних літературних джерел з проблем професійної підготовки магістрів фармації; педагогічного досвіду університетів країн Центральної та Східної Європи та інтеграції в умовах закладів вищої освіти України; аналіз наукових публікацій світового рівня розвитку менеджменту вищої фармацевтичної освіти; вивчення та аналіз навчально-методичної документації, науково-педагогічного досвіду спеціальних кафедр, навчальних планів та науково-методичного забезпечення;

– емпіричні: педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; анкетування; тестування; опитування, аналіз результатів проблемного навчання і робота в групах;

– статистичні: статистична обробка та аналіз результатів експериментального дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що на основі здійсненого системного дослідження й аналізу професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної галузі в університетах країн Центральної та Східної Європи вперше:

- науково обгрунтовано і досліджено теоретичні і методичні основи професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи та їх інтегроване впровадження в умовах закладів вищої освіти України;

- визначено зміст, структуру, функції, критерії професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи;

- обгрунтовано та досліджено організаційно-педагогічні умови професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної

та Східної Європи;

- розроблено модель професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, дизайн та методику її впровадження в умовах закладів вищої освіти України та експериментально перевірено ефективність;

- вдосконалено форми і засоби підготовки магістрів фармації в умовах закладів вищої освіти.

Подальшого розвитку набули: організація компетентісно орієнтованого процесу професійної підготовки магістрів фармації у закладах вищої освіти України, впровадження в умовах євроінтеграції системи університетської освіти України методів і методик застосування інноваційних освітніх і галузевих фармацевтичних технологій.

Теоретичне значення полягає у науковому обґрунтуванні теоретичних і методичних основ, моделі професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, дизайну та методики її впровадження в умовах євроінтеграції університетів України, вдосконалення організації професійної підготовки та практичної діяльності науково-педагогічних кадрів фармацевтичної галузі.

Практичне значення монографії: обґрунтовано і впроваджено теоретичні і методичні основи професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, здійснено їх впровадження в умовах євроінтеграції; розроблено науково-методичне забезпечення – навчально-методичні комплекси, інтегровані навчальні програми фармацевтичних навчальних дисциплін, удосконалення теоретичної і практичної підготовки та науково-педагогічної діяльності на фармацевтичних факультетах у закладах вищої освіти України на засадах компетентісного підходу.

Організація теоретико-експериментального дослідження, як підґрунтя монографії включає: *перший етап* (2015-2017рр) – теоретичний аналіз

професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи, системний аналіз педагогічного досвіду організації професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Євросоюзу (Краківська Академія імені Анжея Фрича Можевського, Ягелонський університет, Познанський медичний університет імені Кароля Марцінковського, Польща; Віденський університет, Австрія; Гентський університет, Бельгія; Сорбонна, Париж, Університет Париж-Декарт, Університет Монпельє, Університет Париж-Південь XI, Університети Тулузи (1: Капітолії; 2: Ле Мірай; 3: Поля Сабатьє; Університет Кан-Нормандія, Франція; Берлінський університет імені Олександра та Вільгельма Гумбольдтів, Вільний університет Берліна, Кельнський університет, Штутгартський університет, Німеччина; Празький університет, Чехія; Болонський університет, Римський університет ла Сапієнца, Падуанський університет, Університет Салерно, Італія; Університет Саламанки, Іспанія; Кембриджський університет, Оксфордський університет, Великобританія; Базельський університет, Швейцарія та ін. досвіду роботи Міжнародного альянсу дослідницьких університетів (*International Alliance of Research Universities, IARU*)) теоретико-експериментальне дослідження теоретичних і методичних основ професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Євросоюзу, порівняльний аналіз в університетах країн Центральної та Східної Європи та наукове обґрунтування їх інтегрованого впровадження в університетах України, проведення науково-практичних конференцій, круглих столів в режимі онлайн, вебінарів зі спеціальними кафедрами фармацевтичного менеджменту. Написання та публікація наукових статей за результатами дослідження.

Другий етап (2017-2019рр) наукове обґрунтування, розробка та інтегроване впровадження моделі професійної підготовки магістрів фармації в університетах країн Центральної та Східної Європи в умовах закладів вищої освіти України, проведення педагогічного експерименту, здійснення

моніторингу ефективності впровадження. Написання та публікація наукових статей, монографії та навчально-методичних посібників за результатами дослідження.

Третій етап (2019-2020рр) – статистична обробка та аналіз результатів дослідження, завершення теоретико-експериментального дослідження. Написання та публікація наукових статей, видання монографії за результатами дослідження.

РОЗДІЛ 1

ГЕНЕЗА, ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ І РОЗВИТОК ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

У розділі обґрунтовано генезу, становлення, теоретичні основи і розвиток вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи. Розкрито генезу, становлення та розвиток фармацевтичної справи, формування і становлення системи лікарського забезпечення, утворення університетів, становлення фармацевтичної освіти в університетах країн Центральної та Східної Європи. Здійснено аналіз сучасного стану вищої фармацевтичної освіти в університетах Центральної та Східної Європи, аналіз сучасної системи вищої фармацевтичної освіти в країнах Євросоюзу, передового досвіду організації освітніх процесів та Європейської асоціації університетів, визначено тенденції інтегрованого розвитку інновацій фармацевтичної галузі та вищої фармацевтичної освіти в університетах країн Центральної та Східної Європи.

1.1 Генеза, становлення і розвиток фармацевтичної справи й освіти в країнах Центральної та Східної Європи

Для сучасного суспільства дослідження генези та історичного поступу медицини і фармації має, перш за все, пізнавальне значення історичного поступу фармацевтичної справи і фармацевтичної освіти, узагальнення історичних фактів і подій, які знаменують певні етапи розвитку і виявляють тенденції; світоглядне значення, відповідно до законів розвитку суспільства, розкривають об'єктивну дійсність, підтверджену історичними фактами; практичне значення на основі історичних фактів з розвитку фармацевтичної справи і фармацевтичної освіти надає підґрунтя до подальшого розвитку і